

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Освітня програма	27370 Агрономія
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	201 Агрономія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

04.11.2022 р.

Справа № 0872/АС-22

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 20 "Аграрні науки та продовольство" у складі:

Лопушняк Василь Іванович – головуєчий,

Бутко Микола Олександрович,

Власенко Володимир Анатолійович,

Вовк Стах Осипович,

Геник Ярослав Вячеславович,

Гончарова Олена Вікторівна,

Пастухов Валерій Іванович,

Сатарова Тетяна Миколаївна,

за участі запрошених осіб:

відсутні,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	27370
Назва ОП	Агрономія
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	201 Агрономія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 8, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

ОП, затверджена у 2022 р. Мета і цілі чітко сформульовані та кореспондуються з місією та стратегією ЗВО. Стратегія розвитку ПНУ імені Василя Стефаника на 2020-2027 рр. <https://cutt.ly/zV4d9gz> чітко визначає місію, яка об'єднує три важливі складові, які полягають у наданні якісних освітніх послуг, спрямованих на підготовку високопрофесійних фахівців (освіта); формуванні сучасного дослідницького університету – центру генерування інноваційних ідей та їх реалізації (наука); спрямуванні освітнього та наукового потенціалу на розвиток і зміцнення регіону (регіон), і виокремлює основні стратегічні цілі й напрями.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Цілі та ПРН ОП «Агрономія» визначаються з урахуванням моніторингу та оновлення змістовного наповнення ОП з урахуванням потреб та рекомендацій широкого кола стейкхолдерів: здобувачів, випускників, науково-педагогічних працівників, роботодавців та адміністрації ЗВО. Освітню та практичну складові підготовки здобувачів відображено у компетентностях ОП з урахуванням потреб роботодавців. НПП кафедри лісового і аграрного менеджменту також залучені до розгляду й оновлення ОП на засіданнях Науково-методичної та вченої рад факультету природничих наук. За результатами розгляду було враховано зауваження від попередньої акредитаційної експертизи та рекомендації стейкхолдерів, а саме: введення в ОП дисциплін «Ділова іноземна мова», «Охорона праці в галузі агрономії»; розширення переліку ВК; урахування галузевого контексту у вивченні ОК.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Цілі ОП та ПРН визначено з урахуванням тенденцій розвитку агрономічної спеціальності, потреб ринку праці, сільськогосподарських формувань, а також згідно з потребами та пропозиціями зацікавлених сторін. Регіональний контекст зумовлюється Стратегією розвитку Івано-Франківської області на період 2021-2027 рр. <https://cutt.ly/SBarW6P>, де зазначено, що сільське господарство області має вагомий вплив на розвиток та стабільне функціонування економіки регіону, забезпечує населення харчовими продуктами. Його частка у валовій доданій вартості регіону складає близько 15% і за її обсягами аграрний сектор посідає друге місце після промисловості. Також регіональний контекст забезпечується вивченням ОК «Управління ґрунтовими режимами в умовах Західного регіону», «Охорона ґрунтів і відновлення їх родючості в умовах Західного регіону, що є важливою складовою через строкатий ґрунтовий покрив в регіоні, а ВК «Технології раціонального землекористування в умовах Західного регіону» показує сучасні вектори розвитку галузі. За формування, перегляду й модернізації ОП враховано досвід аналогічних ОП провідних закладів освіти України. Під час оновлення ОП запозичено ОК з інших закладів освіти, а саме: ОК «Біодинамічне та адаптивне землеробство» та «Охорона праці в галузі Агрономія» (Львівський національний університет природокористування, НУБІП, ПДАТУ, Біотехнологічний університет), «Інноваційні технології в рослинництві» (Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича), «Енергоощадні технології» (НУБІП), «Екологічні основи рослинництва» (Біотехнологічний університет), «Сучасні системи агротехнологій», «Зональні системи землеробства» (Миколаївський національний аграрний університет, Біотехнологічний університет).

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій

для відповідного кваліфікаційного рівня

Змістове наповнення ПРН в ОП відповідає вимогам затвердженого Стандарту вищої освіти за спеціальністю 201 Агрономія для другого (магістерського) рівня ВО (таблиця 3 додатку до ВС). Загальні та спеціальні компетентності враховують специфіку підготовки здобувачів ОП «Агрономія». Результати навчання відповідають Стандарту вищої освіти й характеризують необхідні знання, навички та здатності майбутніх випускників для успішної професійної реалізації після завершення навчання на ОПП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Термін підготовки здобувачів ВО за ОП становить 1,4 року. Обсяг ОП складає 90 кредитів ЄКТС, що відповідає нормативним вимогам (ст. 5 Закону України «Про вищу освіту»). Обсяг навчальних дисциплін, спрямованих на формування компетентностей, за спеціальністю 201 Агрономія та зазначеним рівнем вищої освіти складає 66 кредитів ЄКТС. Обсяг ВК, який відведено для вибору здобувачами складає 24 кредити ЄКТС, що складає майже 26,7 % від загального обсягу кредитів ОК. Обсяг обов'язкових освітніх компонент у циклі загальної підготовки складає 12 кредитів ЄКТС, у циклі професійної підготовки – 24 кредити, практична підготовка – 27 кредитів ЄКТС, обсяг ВК – 3 та 6 кредитів ЄКТС та ОК Атестація – 3 кредити ЄКТС. Обсяг дисциплін, що забезпечують набуття глибинних знань за спеціальності складає 24 кредити ЄКТС; спрямовані на опанування загальнонауковими знаннями складає 9 кредитів; спрямовані на здобуття мовних компетентностей – 3 кредити ЄКТС.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

ОП є чітко структурованою і містить всі складові елементи, зазначені у профілі самої програми. Навчальні дисципліни на ОП, які включено до переліку ОК є логічно взаємозв'язаними; структурно-логічна схема ОП представлено у розрізі навчальних семестрів й візуально сприймається. Заявлені освітньою програмою цілі, програмні результати навчання, загальні та фахові компетентності, що наведені в матриці відповідностей ОП, зумовлені вивченням обов'язкових та вибіркових навчальних дисциплін. Змістовий контент ОП має чітку структуру, ОК становлять комплексну логічну взаємопов'язану систему та надають можливість досягти заявлених цілей, ПРН та ЗК й СК. Окремий освітній компонент забезпечує набуття ПРН у діапазоні від 1 до 7, що є дещо незбалансованим і потребує певного уточнення, особливо це стосується ОК 5 Комп'ютерні технології програмування родючості ґрунтів і врожайності сільськогосподарських культур, де зазначено один ПРН. Також у силабусах ОК «ГС агроландшафтів і основи геостатики» та «Якість ґрунтів, стандартизація і сертифікація продукції» допущено технічні помилки у переліку ПРН, що забезпечують ці дисципліни.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Назва і контент навчальних дисциплін, згідно робочих програм ОК, вказує відповідність предметній області спеціальності 201 Агрономія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство. ОП містить значний обсяг ОК з циклу професійної підготовки, які орієнтовані на набуття спеціальних компетентностей та ПРН. Насамперед внесення у перелік обов'язкових навчальних дисциплін таких як: Методологія та організація наукових досліджень, Комп'ютерні технології програмування родючості ґрунтів і врожайності сільськогосподарських культур, правління ґрунтовими режимами в умовах Західного регіону, Управління живленням у закритому ґрунті за крапельного зрошення, Агрохімсервіс, Оцінка земель сприяють можливості набуття магістрами загальних та спеціальних компетентностей, досягнення ПРН: використовувати методологію наукових досліджень, сучасні методи обробки даних для розв'язання складних задач агрономії; здійснювати пошук необхідної інформації; аналізувати сучасний асортимент мінеральних добрив, хімічних засобів захисту рослин, продуктів біотехнологій; розробляти та реалізовувати проекти екологічно-безпечних прийомів і технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва; здійснювати бізнесове проектування і маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок; добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, в тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов. ОК «Ділова іноземна мова» забезпечує набуття мовних навичок задля обговорення результатів професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері аграрних наук та продовольства.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

У ЗВО розроблено і введено в дію «Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вільний вибір освітніх компонент» <https://cutt.ly/oVd3EsM> (наказ № 451 від 08.09.2022 р.), який регулює порядок реалізації здобувачами вищої освіти їхнього права на вільний вибір ОК. Обсяг ОК за вибором магістрів складає 24 кредити ЄКТС, що складає не менше 26,7 % від загального обсягу кредитів ЄКТС ОП. Освітній заклад забезпечує процедуру вчасного інформування здобувачів ВО щодо можливостей формування ІОТ на етапі подачі документів для вступу на навчання та здійснюють вибір освітніх компонент під час зарахування на навчання. У зустрічі з представниками структурних підрозділів зазначено, що згідно з новим Положення здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти здійснюють вибір освітніх компонент із Каталогу 1 обсягом не вище 3 кредитів ЄКТС, та з Каталогу 2 – не вище 6 кредитів. Вибір ОК здійснювався на етапі зарахування, після ознайомлення з ОПП на сайті ЗВО <https://cutt.ly/iBd49a0> та написанням відповідної заяви. Надана можливість вільного вибору теми майбутньої кваліфікаційної роботи й наукового керівника здобувачам ВО. ІОТ у навчанні забезпечується індивідуальним навчальним планом здобувачів вищої освіти й відповідає чинним нормативним вимогам. ВК в освітній програмі (додаток 1 ОП) подано у вигляді 7 переліків, які складаються з трьох дисциплін, де забезпечується вибір одного ОК з представлених трьох. Обсяг ВК 14, 15, 16, 17, 18, 20 – 3 кредити ЄКТС, а ОК 19 – 6 кредитів, що дещо звужує ІОТ здобувача ВО, але жодним чином не впливає на його повноцінний вибір.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

В ОП та навчальному плані 2022 року передбачено практичну підготовку здобувачів ВО, що регламентується «Положенням про організацію та проведення практики у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Практична підготовка в ОП забезпечується проходженням здобувачами ВО виробничої практики (ОК12. Виробнича практика – 12 кредитів ЄКТС) та науково-дослідної практики (ОК13. Науково-дослідна практика, магістерська робота (проект) – 15 кредитів ЄКТС). Організаційна підтримка та забезпечення проходження виробничої практики здійснюється на основі силабуса обов'язкового ОК виробничої практики та переліку роботодавців з якими співпрацює установа. Проходження здобувачами науково-дослідної практики відбувається на випусковій кафедрі лісового і аграрного менеджменту й орієнтується на отримання результатів науково-дослідної роботи, які є основою для написання та захисту магістерської роботи (силабус ОК). Передбачена в ОП практична підготовка дозволяє набути відповідних навичок і компетентностей, які є необхідними для майбутньої професійної роботи. Також, варто зазначити, що всі ОК містять таку форму аудиторних занять, як практичні.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

В ОП передбачено набуття здобувачами соціальних навичок (softs skills), що відповідають заявленим цілям самої програми. Процес набуття softs skills простежується у зазначених загальних, спеціальних компетентностях та ПРН ОП. Набуття соціальних навичок здобувачами ВО відбувається під час вивчення спеціальних дисциплін, через участь у семінарах, тренінгах, практичних кейсах (розвиток навичок ділової комунікації, креативність, ерудиція, гнучкість); за методами навчання: brain storm, командна робота, проблемно-орієнтована дискусія, інтерактивне спілкування. Набуття лідерських якостей забезпечується безпосередньою участю у науково-практичних конференціях, олімпіадах, курсах, які проводяться в рамках науково-дослідної співпраці з установами-партнерами ЗВО. ЗВО варто зосередити увагу на використанні соціальних навичок у компонентах ОП, які забезпечують компетентності із можливістю командної роботи під час обробки даних методом дисперсійного та кореляційного аналізів після проходження навчальних і виробничих практик у дендропарку, агрохолдингах, НДІ, на базі коледжів, сільських рад.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Оскільки професійний стандарт за спеціальністю 201 «Агрономія» (ОП «Агрономія») наразі відсутній вимоги до цього підкритерію наразі не застосовуються.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Обсяг ОП та окремих ОК у кредитах ЄКТС є відповідним фактичному навантаженню здобувачів ВО, досягненню цілей та ПРН й регламентовано чинним нормативними документами ЗВО: «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ПНУ імені Василя Стефаника» та «Положення про реалізацію права здобувачів вищої освіти на вільний вибір освітніх компонент». Згідно зазначених документів навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувачів денної форми навчання, регламентується навчальним робочим планом і повинен складати від 1/3 до 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення конкретної навчальної дисципліни. Тижневе навантаження здобувачів ВО другого (магістерського) рівня в ЗВО складає 18 годин у першому та другому семестрах та 20 годин у третьому семестрі із відведенням 1 дня у тижні для проведення досліджень та самостійної роботи. Обсяг часу, який відведено на аудиторне навантаження становить не менше 33,3% від одного кредиту ЄКТС, кількість годин для самостійної роботи до 66,7% кредиту. Перелік обов'язкових навчальних дисциплін включає майже 73,3% від загального об'єму кредитів ЄКТС – 66, перелік вибіркових навчальних дисциплін майже 26,7%. У навчальному плані кількість кредитів ЄКТС складає 90, тобто 2700 годин, з яких обсяг аудиторної роботи містить 600 год, а обсяг самостійної роботи 2100 годин. Такий структурний зміст відображає індивідуалізацію освітньої траєкторії й практичне спрямування реалізації змісту ОП. В НП, розподіл аудиторних годин за тижнями дещо не відповідає загальному обсягу – 30 год, а саме у I семестрі – 28 годин, у II – 33 год, а в III – 28 год. Розподіл ОК згідно НП здійснюється автоматично за допомогою централізованої системи ПС-Кафедра, що виключає вплив людського фактора в підрахунку підсумкових рядків та кількісного вираження форм контрольних заходів, а також регулюється динамічним розкладом навчання для здобувачів.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

У рамках реалізації ОП підготовка магістрів за дуальною формою не здійснюється. Проте заклад передбачає таку можливість для здобувачів ВО з метою підвищення їх професійної підготовки, що регламентовано "Положенням про дуальну форму здобуття вищої освіти у ПНУ імені Василя Стефаника".

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання, у тому числі й на ОП, для здобуття вищої освіти у ЗВО є цілком зрозумілими та чіткими, й оприлюднені на офіційній сторінці закладу у відкритому структурованому доступі. Розділ «Інформація для вступників» містить увесь необхідний перелік необхідного й корисного контенту для абітурієнтів, а саме офіційна інформація, матеріали інструктивного характеру щодо вступу, програми вступних випробувань, розклад вступних випробувань тощо. На сайті закладу у вкладці «Приймальна комісія» функціонує інтерактивна форма для зворотного зв'язку «Запитання-відповіді», а також є чітко зазначені відповіді на важливі питання під час вступу на навчання до ЗВО.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Правила прийому на навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за ОП чітко регламентуються документом «Правилами прийому до ПНУ імені Василя Стефаника у 2022 році». Для здобуття ступеня магістра приймаються особи, які мають ступінь бакалавра, магістра (ОКР спеціаліста). Згідно з процедурою передбачено складання фахового вступного випробування зі спеціальності, який передбачає очну або дистанційну (за рішенням установи) перевірку здатності до опанування ОП на основі здобутих раніше компетентностей та представлення вступником його особистої зацікавленості у вступі на освітню програму, досягнення й очікування у мотиваційному листі. У Програмі фахового вступного випробування подано перелік питань, що за змістом відповідають специфіці ОП та спеціальності 201 «Агрономія», проте назву «Програми фахового вступного випробування», а саме в редакції: «Агрономія і ґрунтознавство» варто узгодити з її наповненням. Також варто зауважити, що програма не містить зразка екзаменаційного білета та/або тестового завдання з фахових освітніх компонент з урахуванням структурного наповнення теоретичними питаннями і практичними завданнями й чітко зазначених критеріїв оцінювання.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО порядок визнання результатів навчання (РН) регламентується чинними положеннями: - «Про порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»»; - «Про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу (нова редакція) п. 12»; - «про академічну мобільність учасників освітнього процесу». Згідно з зазначеними нормативними документами варто зауважити про дієвість, зрозумілість й чіткість порядку визнання ПРН, отриманих в інших ЗВО та про відповідність їх Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в ЄС. За ОП не встановлено прикладів визнання РН, отриманих в інших ЗВО, зокрема у рамках академічної мобільності. ЕГ відзначає недостатню поінформованість здобувачів ВО щодо основних складових процедури визнання РН, отриманих в інших ЗВО, в рамках академічної мобільності, що потребує вжиття відповідних заходів стосовно виправлення такої ситуації.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюються нормативним документом «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://cutt.ly/iVBwJLW>. У документі чітко, зрозуміло й послідовно прописані загальні положення, порядок встановлення кредитів ЄКТС, порядок зарахування результатів неформальної освіти й процедура оформлення документів. Правила визнання РН, отриманих у неформальній освіті є доступними для учасників освітнього процесу. У ході дистанційного візиту виявлено, що практики застосування правил визнання результатів навчання на ОП «Агрономія» не було, а також й те, що студенти є недостатньо поінформованими з дієвістю процедури.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Освітній процес за ОП реалізується на основі інституційної очної (денної) форми навчання, який регламентовано: «Положенням про організацію освітнього процесу у ЗВО «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та відповідно до вимог стандарту ВО України. ОП передбачає можливість формування ІОТ, студентоцентризму, застосування методів активного навчання, розширення автономії здобувачів ВО, а також рефлексивний підхід до процесів навчання й викладання як з боку здобувачів ВО, так НПП. Вибір тем курсових робіт та кваліфікаційної роботи здійснюється студентами із врахуванням їх вподобань та індивідуальних напрямів розвитку. Здобувачі працюють у віртуальному освітньому середовищі на корпоративній платформі d-learn OWL2 (pnu.edu.ua). Невід'ємною складовою навчання є науково-дослідна робота у наукових гуртках кафедр, результати якої служать згодом базою для написання кваліфікаційної роботи магістра. Дієвим методом досягнення ПРН є практична підготовка. В ОП передбачено дві ВП по 6 кредитів ЄКТС (4 тижні кожна), та науково-дослідна практика (15 кредитів ЄКТС, 10 тижнів). ЗВО відреагував на рекомендації роботодавців і збільшив обсяг ВП з 9 до 12 кредитів та на НДП -15 кредитів. У НП запроваджено реалізацію вимог студентоцентрованого підходу шляхом розподілу на обов'язкові та вибіркові групи дисциплін, передбачених для вивчення. Студентам надається право вибору з НП 26.7% ОК (24 кредити). Перелік вибіркових дисциплін представлений на сайті випускової кафедри. Відповідність методів навчання і викладання на ОП принципам академічної свободи забезпечується впровадженням опитування здобувачів та стейкхолдерів щодо відповідності дисциплін, що викладаються. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених в ОП цілей та ПРН та узгоджені зі студентоцентрованим підходом та принципами академічної свободи.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Здобувачі ВО та інші учасники освітнього процесу своєчасно проінформовані щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. Уся необхідна інформація для учасників освітнього процесу у вільному доступі є на сайті ПНУ ім. В. Стефаника. Необхідну інформацію студенти отримують із силабусів та навчального плану, які є у вільному доступі. Терміни та час проведення різних видів навчальної роботи регламентуються розкладами занять, графіками іспитів, графіками роботи екзаменаційних комісій, консультацій, захистів курсових робіт і практик, а також наказами на проведення практик. Порядок та критерії оцінювання знань у межах окремих освітніх компонентів висвітлено у «Положенні про організацію освітнього процесу у ЗВО «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Водночас така інформація представлена у навчально-методичних комплексах дисциплін, конспектах лекцій, методичних рекомендаціях, навчальних посібниках, робочих зошитах з дисципліни. Вище зазначена інформація щодо навчання на ОП висвітлена на сайті університету та на платформі Google Workspace в домені <https://pnu.edu.ua/> або в системі дистанційного навчання, що забезпечує швидкий та повний доступ учасникам освітнього процесу. Розклади занять і графіки консультацій оприлюднюються не пізніше, ніж за три дні до їх початку. Графіки підсумовування заліків і складання іспитів оприлюднюються не пізніше, ніж за місяць до початку екзаменаційної сесії. Інформація своєчасно доводиться до учасників освітнього процесу в усній, друкованій та електронній формах. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освіти. На сайті Центру забезпечення якості <http://surl.li/dhbza> запроваджено опитування здобувачів освіти щодо якості освіти та освітнього процесу. Інформування здобувачів про цілі, зміст, очікувані ПРН, критерії оцінювання відбувається на перших парах нового навчального року викладачем ОК, а також кураторами.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ПНУ ім. В. Стефаника здобувачі ОП беруть участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном. Здобувачі ВО залучаються до наукових досліджень на засадах академічної свободи, зокрема, до написання студентських наукових конкурсних робіт. Дослідження за відповідною тематикою здійснюються самостійно під керівництвом науково-педагогічних працівників. Результати дослідження доповідаються та публікуються у фахових виданнях, збірниках матеріалів щорічних Всеукраїнських та Міжнародних конференцій. Результати досліджень лягають в основу для написання кваліфікаційних та курсових робіт. За ОП налагоджено діяльність наукових гуртків: «Сучасні технології вирощування сільськогосподарських культур», «Відтворення родючості деградованих ґрунтів», які створені відповідно до Положення про студентський науковий гурток, проблемну групу і кафедральний (міжкафедральний)

науковий семінар ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Здобувачі вищої освіти беруть участь у Всеукраїнських студентських олімпіадах зі спеціальності «Агрономія» серед ЗВО.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Процедура оновлення викладачами змісту ОК регулюється центром забезпечення якості та внутрішньою системою управління якістю ЗВО під час здійснення моніторингу освітнього процесу. Оновлення змісту освітніх компонентів ОП «Агрономія» відбувається щорічно на підставі рекомендацій роботодавців, анкетування студентів, та рекомендацій науково-педагогічних працівників. Враховано рекомендації роботодавців та здобувачів щодо переведення ділової іноземної мови професійного спрямування з вибіркової до нормативної дисципліни. (НП завантажений у систему Нацагентства). Перегляд, обговорення та оцінювання змісту освітніх компонентів відбувається під час проведення відкритих засідань випускової кафедри лісового і аграрного менеджменту із запрошенням студентів двох курсів, методичних семінарів, а також на методичних та вчених радах факультету природничих наук. Проводяться бесіди з роботодавцями щодо необхідних й бажаних знань та навичок випускників. Зауваження зроблені на попередній акредитації щодо наповнення силабусів навчальних дисциплін новітньою літературою були враховані та виправлено. Згідно наданого ЗВО аналізу анкетувань задоволеність здобувачів навчальним процесом, змістом силабусів, рівнем кваліфікації викладачів і зрозумілістю викладання ними навчального матеріалу становить досить високий відсоток. Тематика наукових досліджень НПП, їх публікацій у фахових виданнях або виданнях Scopus, WoS відповідають профілю дисциплін, які вони викладають.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Інтернаціоналізація діяльності ЗВО відбувається через участь НПП та здобувачів освіти у міжнародних проєктах, конференціях, через публікації які входять до НМБ Scopus та Web of Science, у наукових виданнях іноземних університетів-партнерів, проходження стажування у закордонних університетах НПП кафедри. У ЗВО функціонує відділ міжнародних зв'язків. Можливості академічної мобільності учасників освітнього процесу регламентуються «Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу» У рамках академічної мобільності здобувачам після відбору для участі у програмі обміну надається право безплатно навчатися в Університеті Адама Міцкевича в Познані, на підставі угоди про наукову та культурну співпрацю. Також укладені угоди про співпрацю між ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Університетом у Лодзю (Uniwersytet Łódzki), Рільничою Академією в м. Вроцлав (Польща). Проводяться відкриті лекції з залученням іноземних фахівців. Так, професор Університету міста Орлеан (Франція), доктор в галузі рослинної біології та лісознавства Domenico Morabito провів лекцію на тему: «Використання біочару з метою очищення ґрунту, забрудненого важкими металами та застосування нітратів у ґрунтах сільськогосподарського призначення». Гарант ОП у 2021 році пройшла міжнародне стажування у Cuiavian University in Wrocław (6 кредитів), яке підтверджено відповідним сертифікатом. До того ж активно публікується у НМБ Scopus та Web of Science, займає 4 місце у рейтингу факультету природничих наук серед НПП. Практики залучення українських студентів даної ОП до програм обміну не було в рамках міжнародного грантового проєкту Erasmus+.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Оцінювання здобувачів ВО здійснюється за формами контрольних заходів та критеріями, які регламентуються у ЗВО «Положенням про організацію освітнього процесу....» та «Наказом про порядок проведення оцінювання успішності студентів...», які є достатньо чіткими, зрозумілими та загальнодоступними. При цьому передбачено такі різні рівні (ректорський, факультетський, кафедральний та самоконтроль) та види контролю (вхідний, поточний, підсумковий та відтермінований контроль) контролю здобувачів. На початку вивчення дисципліни передбачено вхідний контроль, а поточний контроль виконують впродовж року на всіх видах занять. Підсумковий контроль проводиться як семестровий у вигляді іспиту або заліку. Також передбачено відтермінований контроль, який проводять через певний проміжок часу для виконання контролю залишкових знань у здобувачів. Знання здобувачів з окремих освітніх компонентів оцінюються за наступними критеріями: 90-100 балів – відмінно, 70-89 балів – добре, 50-69 балів – задовільно, менш як 50 балів – незадовільно. На підсумковий контроль у вигляді іспиту виділено – 50 балів. У силабусах з окремих дисциплін наявна інформація щодо компетентностей та ПРН, які отримують здобувачі ОП після їх вивчення. Усі контрольні заходи та порядок оцінювання освітніх компонент у цілому є зрозумілими та доступними.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Форми виконання атестації здобувачів ОП відповідають вимогам стандарту, яким передбачено публічний захист кваліфікаційної роботи. ОП (затверджено у 2022 році) передбачає єдину форму атестації – публічний захист кваліфікаційної роботи, який сприяє встановленню досягнення окремих ПРН, а саме: використовувати методологію наукових досліджень, спеціальні методи та інструменти експериментальних досліджень, сучасні методи обробки даних для розв'язання складних задач агрономії; інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії; здійснювати пошук необхідної інформації та оцінювати її в науково-технічній літературі, аналізувати, обробляти та оцінювати цю інформацію; планувати й виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері агрономії, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила проведення контрольних заходів у ЗВО є чіткі, зрозумілі та доступні на вебресурсах: <http://surl.li/dhbwk>, <http://surl.li/ggdj>, <http://surl.li/lqxz>. Контрольні заходи проводяться у вигляді екзаменів або заліків, зміст завдань формується кафедрою. З переліком питань, ФКЗ та критеріями оцінювання здобувача ознайомлює НПП, а також цю інформацію містять РПНД. Підсумковий бал КЗ у формі заліку формується як сума балів отримана за поточний та модульний контроль, якщо КЗ проходить у формі екзамену, підсумковий бал формується як сума балів за екзамен та за змістові модулі. Якщо сумарно за змістові модулі набрано менш як 25 б., до екзамену допуск не надається. За відсутності студента без поважних причин чи в разі нескладання модуля у встановлений термін бал за окремим модулем рівний "0". Якщо здобувач не подав вчасно курсову роботу (КР) або не захистив її чи захистив незадовільно, він виконує КР за новою темою або доопрацьовує проєкт за попередньою темою, в термін визначений керівником. КР вважається захищеною, якщо здобувач отримав від 50 б. Критерії оцінювання КР визначаються методичними рекомендаціями за відповідним ОК. Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів регулює Наказ «Про затвердження антикорупційної програми ДВНЗ "ПНУ імені Василя Стефаника"». Особа, яка дізналась про конфлікт інтересів зобов'язана повідомити про це керівнику, який своєю чергою протягом 2-ох робочих днів має визначитись зі способом його врегулювання: 1) усунення працівника від прийняття рішень; 2) встановлення додаткового контролю за прийнятими рішеннями; 3) обмеження доступу до певної інформації; 4) перегляд обсягу функціональних обов'язків; 5) переведення на іншу посаду чи звільнення працівника. Порядок оскарження результатів КЗ та порядок їх повторного проходження зазначений в Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів. Для оскарження результатів КЗ здобувач може звернутись із письмовою заявою до зав.кафедри не пізніше наступного дня після оголошення результатів. Зав.кафедри формує апеляційну комісію з 3-х викладачів, одним з яких є викладач дії якого оскаржуються. Комісія наступного дня після звернення розглядає апеляцію. За її результатами бал підвищують або залишають без змін. Рішення апеляційної комісії оскарженню не підлягає. Положення про порядок повторного вивчення дисциплін. Здобувач може повторно пройти вивчення дисципліни власним коштом із виконанням усіх видів контролю. Вартість послуги визначає ЗВО. Повторне вивчати дисципліну студент може лише 1 раз. Скласти іспит чи залік з нього потрібно до останнього дня тижня, що передує наступній атестації, або за два тижні до початку роботи Екзаменаційної комісії, якщо це останній семестр навчання за тим чи іншим ОР. Встановленні порядок та правила зі слів здобувачів дотримуються під час проведення контрольних заходів та вчасно доводяться до їх відома викладачами. Прикладів застосування наведених процедур на ОП не встановлено.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Політика, стандарти, а також процедури дотримання академічної доброчесності у ЗВО регламентовані низкою внутрішніх документів: Кодексом честі; Положення про запобігання академічному плагіату; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності; склад комісії з питань етики та академічної доброчесності. За оцінкою ЕГ, здобувачі ВО за ОП знайомі з основними поняттям академічної доброчесності та її принципами. Також інші фокус групи підтвердили, що ЗВО періодично організовує та проводить заходи із популяризації академічної доброчесності. Використовується таке програмне забезпечення виявлення подібності та текстових запозичень, як Unicheck та Strikeplagiarism. ЗВО має укладені договори із розробниками зазначеного програмного забезпечення. Щорічні опитування здобувачів ОП також стосуються їх обізнаності принципам академічної доброчесності. Передбачається перевірка кваліфікаційних робіт щодо виявлення подібності та текстових запозичень. Встановлено, що бібліотека ЗВО містить репозитарій кваліфікаційних робіт в паперовому та електронному вигляді. Здобувачі знають процедури запобігання та виявлення плагіату, дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізації самостійності й індивідуальності під час створення авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Професійний та науковий рівень НПП повною мірою відповідає закріпленим за ними дисциплінам. До освітнього процесу за ОП залучені в розрізі обов'язкових компонент – 6 викладачів. Проведення освітньої діяльності на ОП здійснюється виключно НПП, які мають науковий ступінь та вчене звання, при цьому понад 43% з них мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора, а решта 57% кандидати наук, доценти, середній вік яких 45 років. Додатково виконаний аналіз профілів викладачів випускової кафедри у наукометричних базах свідчать про те, що напрям їх наукової діяльності повною мірою відповідає компонентам ОП а їх академічна та професійна кваліфікація забезпечує досягненню визначених програмою цілей та програмних результатів навчання.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Конкурсний добір викладачів на заміщення вакантних посад НПП у ЗВО регламентований чинним «Положенням про порядок заміщення посад науково-педагогічних працівників». НПП на ОП «Агрономія» обирають за конкурсом на заміщення відповідних посад на підставі таємного голосування терміном до п'яти років відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Статуту ЗВО та з урахуванням «Положення про порядок заміщення посад науково-педагогічних працівників». Конкурсний відбір проводиться на засадах відкритості, гласності, законності, неупередженості ставлення до кандидатів на вакантні посади. Проведення конкурсного добору НПП на ОП здійснюється із врахуванням у кандидатів професіоналізму, наявності наукового ступеня та вченого звання за профілем освітніх компонент, рівня освіти, позитивних відгуків від здобувачів вищої освіти, наявності наукових праць у галузі, достатнього науково-педагогічного стажу роботи, наявності наукових праць (особливо тих, що індексуються у наукометричних базах Scopus, WoS), методичних розробок, підвищення кваліфікації з відповідного напрямку тощо.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

ЗВО та випускова кафедра залучає роботодавців до реалізації ОП. Роботодавці під час онлайн-зустрічі підтвердили участь в обговоренні проекту ОП «Агрономія», яку розміщено на сайті випускової кафедри за посиланням. ЗВО залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу, зокрема з Прикарпатської державної сільськогосподарської дослідної станції Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН України, фермерського господарства «Житні лани», Асоціації фермерів Надвірнянського району. Викладачі та здобувачі ОП «Агрономія» мають можливість проходити відповідно стажування та виробничі практики на укладених угод із науково-дослідною установою Прикарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту сільського господарства в Карпатському регіоні НААН України, ННЦ «Інститут землеробства НААН». Спостерігається постійна співпраця випускової із компаніями-партнерами, спільно із якими організують зустрічі (семінари, конференції, круглі столи, зустрічі з фахівцями-практиками тощо) роботодавців зі здобувачами ОП.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

До аудиторних занять під час реалізації ОП залучаються роботодавці та їхні працівники. Їх практичний досвід забезпечує формування відповідних компетентностей у здобувачів за цією ОП. ЗВО залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу на ОП в рамках різних форм співпраці. Професіонали-практики, експерти в галузі агрономії й представники роботодавців беруть безпосередню участь у проведенні аудиторних занять. Для здобувачів ОП «Агрономія» організуються зустрічі з гостьовими лекторами, роботодавцями та професіоналами практиками.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

Порядок професійного розвитку викладачів у ЗВО через власні програми або у співпраці з іншими організаціями регламентовані «Положенням про стажування та підвищення кваліфікації наукових, педагогічних і науково-педагогічних працівників». У Положенні повною мірою відображено особливості підвищення кваліфікації НПП та їх професійного розвитку. В ЗВО здійснює постійний моніторинг та планування підвищення кваліфікації викладачів окремих кафедр. Усі викладачі випускової кафедри лісового і аграрного менеджменту за останніх 5 років пройшли підвищення кваліфікації та професійної майстерності, що підтверджено свідоцтвами (довідками). ЗВО пропонує програми з підвищення кваліфікації та тренінги щодо розвитку загальних і професійних компетентностей, актуальних навичок викладача.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності завдяки матеріальному та нематеріальному заохоченню НПП. Для заохочення НПП в ЗВО розроблена та впроваджена система індивідуальних надбавок до зарплати професорсько-викладацькому складу на основі результатів рейтингових оцінок їх навчально-методичної, наукової та гуманітарно-виховної діяльності. Система заохочення регламентується «Положенням про рейтингове оцінювання ефективності роботи науково-педагогічних працівників» та «Положенням про рейтингове оцінювання ефективності роботи кафедр». Відповідно до «Положення про підтримку наукових і науково-педагогічних працівників університету, які публікують праці, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science» викладачі, які мають публікації у Scopus або Web of Science, мають бонусні години (15-45 годин), які знімаються із навчального навантаження. Результати підвищення кваліфікації, в тому числі й неформальні (проходження курсів, участь у вебінарах, семінарах та ін.),

враховуються під час формування рейтингової самооцінки роботи викладача. НПП, які мають найвищий рейтинг згідно з рейтинговою самооцінкою, одержують ректорські надбавки до посадового окладу. Кращих НПП нагороджують відзнаками університету, що регламентується "Положенням про заохочувальні відзнаки у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»".

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Матеріально-технічна база (МТБ) сформована на достатньому рівні забезпечення, що надає здобувачам можливість проводити необхідні лабораторні роботи та практичні заняття, що заплановані на ОП, це дозволяє досягти цілей, завдань та ПРН, які поставлені ОП. Фінансові ресурси ОП формуються відповідно до Статуту та інших нормативних документів ЗВО, що детально регламентують порядок використання фінансів для розвитку усіх ОП ЗВО. Для реалізації визначених ОП цілей та ПРН використовується наукова бібліотека, яка є в онлайн доступі, також є власний електронний репозиторій dSPACE. Позитивною практикою є доступ здобувачів до електронних хрестоматій, які створюють викладачі за своїми дисциплінами задля полегшення пошуку літератури. Загальний бібліотечний фонд - 85000 видань (включно із періодикою), на ОП "Агрономія" - 4894 видання, які доступні для студентів та НПП. Бібліотека має і надає доступ здобувачам на НПП до 20 баз даних, а також до наукометричних баз даних, зокрема Scopus/WoS. Бібліотека ЗВО надає широкий перелік електронних послуг, зокрема віртуальну довідку про наявність книг, або ж збір необхідних книг за попереднім замовленням на сайті, що є хорошою практикою під час пандемії. Для реалізації ОП використовують: 3 мультимедійні аудиторії, 4 спеціалізованих кабінети, комп'ютерні лабораторії, Центр інноваційних освітніх технологій «PNU EcoSystem» і агролісівнича лабораторія. Реалізується практика спільного використання лабораторій декількома кафедрами, зокрема: лабораторія нанотехнологій для матеріалознавства, енергетики та медицини; лабораторія мікроклонального розмноження рослин, а також усі лабораторії кафедри хімії середовища та хімічної освіти, що мають хороше забезпечення для проведення лабораторних занять. Для здобувачів створено освітній простір Google Workspace в домені pnu.edu.ua, функціонує окрема платформа (аналог Moodle) <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>, електронний розклад, кабінет студента тощо. Під час останнього оновлення матеріально-технічного забезпечення у 2020 році було придбано: ваги електронні АД-200, аналізатор іонів AI-123, термостат ТС-1/20-СПУ, дистиллятор ДЕ-4, шейкер OS -202.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Доступ до інфраструктури ЗВО та необхідних ресурсів, які є потрібними для навчальної й наукової діяльності є вільним. Здобувачі та НПП можуть безплатно використовувати мережу WiFi, комп'ютерне обладнання і бібліотеку. Основна науково-дослідна робота виконується здобувачами на території дендропарку «Дружба» ЗВО, де наявні стаціонарні полігони й дослідні ділянки. Магістри мають змогу закладати дослідження з вивчення продуктивності сільськогосподарських культур (гречка, рижій, люпин тощо) <https://cutt.ly/MVvxr04>. З доступного джерела важко сформулювати думку про достатній рівень виконання наукових польових досліджень. Тому цей напрям роботи випускової кафедри потребує значного посилення і приведення у відповідність до вимог виконання науково-дослідних робіт. Здобувачі на НПП мають безперешкодний доступ до молодіжного центру "Paragraph" <https://cutt.ly/HBvvjFl>. Місією якого є створити платформу для розвитку та дозвілля молоді Івано-Франківська з метою посилення її потенціалу з користю для країни.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

У ЗВО проводять опитування здобувачів ВО, які стосуються їх потреб та інтересів. Відповідно до опитування центр забезпечення якості освіти ЗВО складає звіти, які містять думки всіх стейкхолдерів ОП. Безпека освітнього середовища у ЗВО регламентується чинним законодавством України, стратегією розвитку ЗВО, нормативно-правовими актами й конвенціями, наказами ректора. Двічі на рік проводяться інструктажі з метою контролю збереження життя і здоров'я здобувачів. Також проводяться інструктажі з дотримання правил поведінки під час заходів цивільного захисту, надзвичайних ситуацій, пожеж тощо. ЗВО має штаб цивільного захисту. Навчання під час карантину COVID-19 також регламентовано. ЗВО підготувало 11 сховищ, щоб студенти, НПП та інший персонал мали змогу безпечно перечекати повітряну тривогу. Викладачі ОП пройшли курс із техніки безпеки під час воєнного стану, який організував ЗВО. В лабораторіях є вогнегасники та аптечки, а у коридорах обладнані пожежні щити із рукавами для гасіння пожеж. На території є медпункт, де студенти, що вступили до ЗВО мають можливість обрати сімейного лікаря й укласти із ним декларацію. Психологічна підтримка здобувачів здійснюється спеціалістами навчально-виробничої лабораторії та психолого-педагогічної роботи, зокрема проводяться опитування стосовно морально-

психологічного клімату серед студентства, це було підтверджено також й представниками студентської ради. Також складений план роботи даного підрозділу, що охоплює не лише ОП. За наявності будь-яких проблем, в тому числі й психологічних, студенти можуть анонімно залишити лист у скриньці довіри, що знаходиться на вході до кожного корпусу, це було продемонстровано під час огляду МТБ.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

Комунікація зі студентами ОП налагоджена доволі добре і має багато варіантів, перш за все студенти можуть ознайомитись із необхідною інформацією на сайті факультету чи кафедри, у соціальних мережах ЗВО, або ж в інформаційно-освітньому середовищі Google Workspace. Комунікація здобувачів з адміністрацією ЗВО забезпечується через студентське самоврядування, або ж через посередництво кафедри, деканату чи куратора. У ЗВО функціонує також гаряча лінія із ректором і телефон довіри, куди здобувач ВО може звернутися у будь-який час. На початку кожного навчального року здобувачів ознайомлюють із ВК, а також проводять зустрічі, де надають можливість обрати наукового керівника для написання кваліфікаційної роботи. Підтримка здобувачів здійснюється шляхом надання матеріальної допомоги (стипендії), що студенти можуть отримати як від університету, так і з інших джерел.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Для здобувачів ВО з особливими освітніми потребами у ЗВО розроблено нормативну базу, що регламентує їх навчання в університеті й забезпечує особливі права. Також, університет поцікавився про спеціальну інфраструктуру, зокрема, пандуси, підіймачі для людей з обмеженими фізичними можливостями, ліфти. Однак, спеціальна інфраструктура розташована лише у головному корпусі ЗВО, де дійсно навчаються люди з обмеженими фізичними можливостями. Проте, у корпусі факультету природничих наук, немає нічого з вище наведеного, крім ліфта, який працює. ЗВО має служби супроводу для здобувачів з інклюзією. Особи з особливими освітніми потребами на ОП не навчаються.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Для вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО розроблено певний алгоритм дій. Для розв'язання питань, що стосуються сексуальних домагань здобувач має звернутися до деканату та/або поліції. Таких випадків на ОП не встановлено. Задля вбереження студентів від булінгу розроблено нормативну базу: «Про заходи з метою попередження булінгу та насильства в освітньому просторі», «Про створення комісії» та пам'ятка для кураторів академічних груп «Університет – територія без насильства», які передбачають перш за все превентивну просвітницьку та методично-настановчу діяльність. Діяльність з виявлення та запобігання корупції здійснюється відповідно до законодавства України, а також Посадової інструкції провідного фахівця ректорату з питань запобігання та виявлення корупції ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». У ЗВО створено спеціальний відділ із запобігання та виявлення корупції. Про факт корупції студенти можуть повідомити на "Гарячу лінію" з ректором і "Телефон довіри", а також на спеціальний e-mail: rector@pnu.edu.ua. EG відзначає про низьку поінформованість здобувачів ВО за ОП про такі можливості інформування. За порушення правил академічної доброчесності Кодексом честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» передбачено академічну відповідальність як для НПП, так і для здобувачів. ЗВО проводить онлайн-семінари задля ознайомлення студентів та НПП із принципами академічної доброчесності. На ОП передбачено вивчення поняття академічної доброчесності у дисципліні "Методологія та організація наукових досліджень". Загалом здобувачі поінформовані про принципи цитування, однак їх знання не достатньо широкі та потребують вдосконалення. Випадків конфліктних ситуацій на ОП другого кваліфікаційного рівня "Магістр" не зафіксовано.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Процедури розроблення, затвердження та періодичного перегляду ОП встановлені новою редакцією Положення про освітні програми у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Методичні рекомендації щодо розробки ОП надані у "Методичних рекомендаціях з розробки освітньо-професійних і освітньо-наукових програм та навчальних планів першого і другого рівнів вищої освіти", Методичному посібнику "Освітня програма: від започаткування до акредитації" і у "Положенні про кадрове забезпечення освітніх програм та кадрове забезпечення освітнього процесу освітніх програм у ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника". Моніторинг якості освіти на ОП здійснюється Центром забезпечення якості та внутрішньою системою управління

якістю університету для здійснення моніторингу освітньої діяльності, що регулюється Положенням "Про порядок проведення внутрішніх аудитів системи забезпечення якості у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника". ОП переглядалась у 2022 році за участі всіх стейкхолдерів ОП. Всі стейкхолдери надавали свої рекомендації, що підтверджується відповідними протоколами (<https://cutt.ly/XVzswt6>). За результатами проведення попередньої акредитаційної експертизи у 2020 році, цього року запровадили ОК на ОП, які підсилюють мовні компетентності.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Пропозиції здобувачів ВО щодо змін на ОП збираються шляхом проведення онлайн-опитувань, а також шляхом обговорення ОП на вчених радах факультету і засіданнях кафедри, або ж під час зустрічей зі стейкхолдерами. Думки студентів щодо змін на ОП було враховано. Студентське самоврядування забезпечене правом впливати на рішення, що приймаються в університеті, зокрема голови студентського профкому та сенату включені до складу Вченої ради ЗВО. Шляхом участі двох представників сенату у засіданнях з питань внутрішнього забезпечення якості освіти на ОП, студентське самоврядування здатне впливати на перебіг подій під час обговорення і затвердження ОП. Питання якими опікуються представники студентського самоврядування факультету перш за все стосуються контролю знань здобувачів, а також формування рейтингів для отримання стипендії. Студентський профком та сенат проводять контроль за дотриманням графіку навчального процесу, розкладу занять та рівня завантаженості здобувачів на ОП. Опитування здобувачів та інших стейкхолдерів ОП проводиться онлайн. Для цього у ЗВО функціонує окремий відділ "Центр забезпечення якості", який розробляє анкети та проводить їх опрацювання після отримання відповідей. Анкети складені на основі матриць опитування інших ЗВО, переважно юридичних, і адаптовані під потреби кожної ОП. Опитування проводяться раз на рік, або ж за запитом гаранта ОП. Раніше ЗВО проводило опитування на основі платформи Google, тепер розроблено власну платформу, де стейкхолдери мають змогу пройти опитування.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Виходячи із переліку відгуків роботодавців на ОП, ЗВО співпрацює із сільськогосподарським обслуговуючим корпоративом "Оболоня", ПФГ "Поточище", ТзОВ "Долина-Агро", ФГ "Плеяда", "Епіцентр К", ФГ І. М. Чемерис та науковими державними установами: ННЦ Інститут землеробства НААН, Прикарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція тощо. Роботодавці мають можливість залишити свої відгуки та пропозиції для ОП на сайті у відповідній формі. Також роботодавці залучені безпосередньо під час проходження здобувачами практики у господарствах, після проходження якої надають студентам характеристики, в яких аналізують рівень сформованості професійних навичок конкретного здобувача-практиканта. Роботодавці активно беруть участь у перегляді ОП.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Процедура збирання інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП передбачає щорічний моніторинг, шляхом їх усного опитування, або контакту через соціальні мережі. На сайті є відповідний опитувальник для випускників ОП (<https://cutt.ly/cVccFap>), де вони мають змогу не лише пройти опитування, й залишити свої пропозиції. Інформація про деяких випускників ОП міститься також на сайті випускової кафедри (<https://cutt.ly/xVennMw>). Пропозиції випускників кафедри щодо змін на ОП були висловлені на засіданні кафедри.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Створена система внутрішнього аудиту у ЗВО. У процесі проведення внутрішнього аудиту якості освіти за формою ВСО суттєвих недоліків виявлено не було. Зауваження групи належали до зміни силабусів відповідно до норм затверджених ЗВО, оновлення літературних джерел, а також посилення заходів щодо роботи із випускниками ОП.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОП проводилась у 2020 році, за результатами експертизи було отримано умовну акредитацію. Аналізуючи зауваження, що були надані ЕГ та ГЕР можна зробити такі висновки, що за Критерієм 1 рекомендації були впроваджені лише частково "Ділову іноземну мову" було включено до ОП, тоді як "Охорону праці в галузі" - включили, але до вибіркового компонентів. За Критерієм 2 були зауваження щодо дисципліни "Охорона праці", а саме предмет мав лише 1 кредит ЄКТС, а форма контролю - залік, зараз же зауваження виправлені. Зауваження щодо силабусів і літератури, які вони містять виправлені, додані підписи розробників силабусів та оновлена допоміжна література, однак силабус дисципліни "Якість ґрунтів, стандартизація і сертифікація продукції" містить літературу, що не відповідає змісту ОК. Рекомендації щодо перенесення термінів виробничих практик виконані в повному обсязі. Рекомендації за Критерієм 3 не були виконані через воєнний стан в Україні. За Критерієм 4 рекомендації, щодо включення новітньої літератури, в т. ч. навчальних посібників за авторством НПП, монографій, статей з баз даних Scopus/WoS, фахових видань групи «Б» України були виконані в повному обсязі. Однак, процедура оскарження оцінок все ж має включати того викладача, дії якого оскаржуються, оскільки це передбачено «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.). Студентів почали більш активно залучати до семінарів та тренінгів. Зокрема, студентки взяли участь у тренінгу Ukraine Case Championship по завершенню якого мають взяти

участь в кейс-чемпіонаті. За Критерієм 5 всі зауваження та пропозиції, крім процедури оскарження оцінок, були враховані, а саме опитування та їх результати публікуються на офіційному сайті ЗВО, а проміжний контроль знань здобувачів проводиться онлайн. За Критерієм 6 було враховано пропозицію публікації зауважень роботодавців на офіційному сайті ЗВО, а також включено доктора економічних наук, професора Шеленко Д.І. до складу кафедри (як професіонала-практика). Рекомендації за Критерієм 7 виконані в повному обсязі, зокрема, створені технічних умов для реалізації права на освіту осіб з особливими освітніми потребами, а також створено Центр забезпечення якості, задля моніторингу задоволеності здобувачів та інших стейкхолдерів ОП різними факторами, що впливають на освіту. За Критерієм 8 рекомендації стейкхолдерів ОП почали публікувати на сайті у вигляді протоколів засідання кафедри. Механізм відстежування кар'єрного шляху випускників ОП був створений, інформація про деяких із них доступна на сайті. За Критерієм 9 недоліки були виправлені, зокрема, інформація щодо пропозицій стейкхолдерів публікується на сайті.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Учасники академічної спільноти ОП залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП шляхом участі у опитуваннях, а також участю у засіданнях кафедри, Вченої ради факультету, науково-методичних рад факультету (університету), проведення внутрішнього аудиту (шляхом призначення експертних рад із інших факультетів) для оцінки якості ОП, це регламентується відповідною нормативною базою ЗВО. Відповідальність за внутрішнє забезпечення якості освіти регламентується наказом ректора. Головну відповідальність за визначення принципів та процедур, що мають проводитись для забезпечення якості вищої освіти у ЗВО несе Центр забезпечення якості. За формування політики й цілей якості ВО, а також формування пропозицій для покращення якості освіти й донесення їх до керівництва ПНУ ім. В. Стефаника відповідає Рада з якості. Моніторинг та періодичний перегляд ОП здійснюється Науково-методичною радою. Щорічне опитування стейкхолдерів та оприлюдненням результатів займається Центр соціальних досліджень. Науково-дослідна частина слідкує за підвищенням кваліфікації НПП. Під час дистанційного навчання за забезпеченням наявності всіх необхідних ресурсів слідкує Центр дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності. Забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом керує Інформаційно-обчислювальний центр. Публічність інформації про ОП забезпечують кафедри університету., а деканати підтримують співпрацю із усіма стейкхолдерами ОП.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу визначені у Статуті ЗВО <https://cutt.ly/3Vm6ijN>, інші положення, що регламентують роботу підрозділів також розміщені на офіційному сайті. Положення, що регламентують права студентів розміщені у студентському путівнику, а також путівнику науковця. Права та обов'язки всіх учасників процесу є врегульованими і зрозумілими. Доступність всіх нормативних документів забезпечується тим, що вони розміщені на офіційному сайті ЗВО.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Заклад вищої освіти оприлюднив на своєму офіційному сайті проєкт ОП з метою отримання зауважень та пропозицій від стейкхолдерів не пізніше ніж за місяць до затвердження ОП, що підтверджує принт-скрін, який ЗВО надало на запит ЕГ https://drive.google.com/file/d/16ac_FHVkbKTr3EmxQftaRvYWGySorG5/view?usp=sharing. Заступник декана з наукової роботи підтвердила, цю інформацію і під час зустрічі із допоміжними (структурними) підрозділами, та зауважила, що надала рекомендації щодо збільшення активності НПП та здобувачів у академічній мобільності.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

ЗВО оприлюднило на офіційному сайті кафедри лісового і аграрного менеджменту освітню програму в обсязі достатньому для інформування всіх зацікавлених стейкхолдерів <https://cutt.ly/uVm7Y12>.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Найважливіша практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Узгодити мету освітньої програми зазначену у Відомостях про самооцінювання та у самій ОП. У подальшій реалізації ОП рекомендовано врахувати досвід аналогічних іноземних програм провадження освітньої діяльності та застосування сучасних освітніх практик у навчанні здобувачів.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Переглянути ПРН, які забезпечує ОК 5. Комп'ютерні технології програмування родючості ґрунтів і врожайності сільськогосподарських культур, оскільки вони є не збалансованим, порівняно з іншими ОК ОП. Удосконалити форму вибору ВК, а саме зробити ВБ переліком задля підтримання студентоцентрованого підходу до навчання. І додати до ОП і НП можливість вибору освітнього компонента з інших освітніх програм для формування ІОТ. Узгодити розподіл аудиторних годин за тижнями відповідно до загального обсягу годин.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Узгодити назву Програми фахового вступного випробування «Агрохімія і ґрунтознавство» за спеціальністю 201 «Агрономія» з її змістовним контентом, додати зразок екзаменаційного білета та/або тестового завдання з фахових ОК з урахуванням структурного наповнення теоретичними питаннями й практичними завданнями й чітко зазначених критеріїв оцінювання.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Продовжити розпочату інтернаціоналізацію навчання та впроваджувати програми подвійних дипломів за освітньою програмою «Агрономія». Залучати професіоналів-практиків до викладання окремих тематичних лекцій щодо сучасних напрямків, які стосуються ОП «Агрономія».

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Забезпечити популяризацію принципів академічної доброчесності серед здобувачів ВО в умовах дистанційного навчання та наповнити поняття доброчесності глибшим змістом. Забезпечити не тільки перевірку на академічний плагіат кваліфікаційних робіт на платформах, з якими ЗВО уклав договір (Unicheck, Strikeplagiarism), а й перевірку студентських робіт, які містять елементи досліджень та інновацій.

Критерій 6. Людські ресурси

ЗВО сприяти і стимулювати проходження закордонних стажувань НПП, які залучаються до ОП «Агрономія». Рекомендовано залучати на постійній основі професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців до проведення аудиторних занять.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рекомендовано ширше інформувати здобувачів щодо принципів академічної доброчесності та своїх можливостей щодо надання скарг у випадку будь-яких конфліктних ситуацій. Також рекомендовано повторно активізувати роботу щодо створення необхідної інфраструктури для осіб з особливими освітніми потребами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рекомендовано вдосконалити (або розробити нову) форму результатів онлайн-анкетування стейкхолдерів.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Сайт кафедри лісового і аграрного менеджменту лише частково перекладений іноземною мовою, останні новини, що були опубліковані англійською мовою припадають на дату 20 травня. Це не дає можливим іноземним абітурієнтам повною мірою ознайомитись із кафедрою та ОП, якої також не опубліковано іноземною мовою.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ЛОПУШНЯК ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ